

# Alkas.lt

Alkas.lt yra 100 nuošimčių visuomeniniais ir savanoriškais pagrindais sukurtas ir nuolat atnaujinamas internetinis dienraštis

alkas.lt Printed on 2024 12 09

## D. Razauskas. Ženklas

March 20, 2018

Kategorijos: Lietuvos kelias, Nuomonių ratas, Pilietinė visuomenė, Visi įrašai, Visuomenė

Žymos: Dainius Razauskas, Gedimino paminklas, Kovo 11-oji, Lietuvos respublikos vėliava, raitelis, trispalvė, vėliava, Vytis, ženklas



Dainius Razauskas | Alkas.lt, J. Vaiškūno nuotr.

*Šis rašinys mano parašytas 2007 metų kovo 12 dieną. Tada jį buvau nusiuntęs, rodos, Šiaurės Atėnams, bet atmetė kaip pernelyg niūrų. Gal tikrai tas niūrumas kiek perdėtas, sutirštintas mano nuotaikos, bet ta nuotaika įkyriai kartojasi ir, deja, susilaukia viešajame gyvenime vis naujų pateisinimų. Anuomet dar nebuvo visuotinės krizės, Garliavos susidorojimo ir jį lydėjusio žiniasklaidos nukenksminimo, dar nebuvo mūsų tiek daug pabėgę į svečias šalis ar gūdžioje vienuoje pasitraukę iš gyvenimo, šuliniuose dar neskandinti vaikai, dar nestovėjo panery aukščiau Vilniaus hibridinė branduolinė bomba, pašaipiai vadinama elektrine, dar negriuvo Gedimino pilies kalnas, dar niekas nesiūlė mūsų pavardes pasuose ir vietovardžius iškabose rašyti lenkiškai, iš Lukiškių aikštės dar nebuvo*

*„pašalintos“ liepos ir klastingai išguitas Vytis, dar nebuvo užsimota naikinti lituanistikos... Daug kas pasikeitė, ir budėtoju aš jau seniai nebedirbu. Vis dėlto dabar, pakiliai minint Lietuvos nepriklausomybės atgavimo šimtmetį, ryžtuosi savo senu nerimu iš naujo pasidalinti – vildamasis, kad mane kas nors argumentuotai paneigs ir įtikins, jog dėl visko kalta tik mano liguista nuotaika, tik mano marazmatiškas būdas. Jūs net neįsivaizduojate, kaip dėl to būčiau laimingas!*

Aš dirbu budėtoju. Parą budžiu, tris (arba keturias, destis metų laikas) laisvas. Be to, kad labai gera kartas nuo karto parai ištrūkti iš šito beprotnamio, taip aš dar ir šiek tiek prisiduriu prie pagrindinės algos. Per mažai uždirbti – ne gėda. Kas iš tikrųjų yra gėda, tuoj pasakysiu.

Taigi ankstų kovo 11-osios rytą kaip tik grįžau iš budėjimo namo. Gatvė buvo apytuštė, dar net parduotuvė nedirbo. Ir štai prie gretimo namo išvydau labai keistą vaizdą. Neaiškios spalvos bei formų žmogelis prie namo kampo trypė tris Lietuvos respublikos vėliavas.



Policijos smurtas Garliavoje 2012 m. gegužės 17 d. | Youtube.com stop kadras

Tiesą sakant, trypė jis jas netyčia, tikrasis jo tikslas buvo vieną iš jų ant to namo kampo iškelti. Bet kadangi jis turėjo jas tris (matyt, privalėjo iškelti dar ant dviejų namų), tai dvi pasidėjo ant žemės, kad netrukdytų. Na, paskui pasidėjo ir trečiąją. Kad netrukdytų grumtis su kopėčiomis, kurios žmogelio neklausė visai. Vėliavos išsiplaiksčiusios mirko ant šlapio šaligatvio, purve, o žmogelis, grumdamsis su kopėčiomis, jas trypė.

Apie save, žvilgtelėjęs iš šalies, pasakyčiau maždaug taip: „Nedagėrė bičas, praeiti negali, tuoj prisikabins“. Ir tikrai, negalėjau praeiti, prisikabinau. Toks liguistas pionieriškas charakteris, Timūras ir jo būrys, ar jobarys, ar kaip ten. Karma tokia. Priėjau ir sakau:

– Kas tau labiau patiktų, kalėjimas ar į galvą gauti?

Bet žmogelis nebuvo pasirengęs bendrauti. Tiesa, jis bandė man kažką pasakyti nežinia kokia kalba, bet, atrodo, ir pats negalėjo suprasti, ką. Tuomet nesunkiai atėmiau iš jo kopėčias, atrėmiau į sieną ir iškėliau vieną iš vėliavų, liepęs kitas pakelti nuo žemės ir atremti į sieną. Bet žmogelis to padaryti irgi niekaip negalėjo, nors panašu, kad nuoširdžiai stengėsi. Kojos vis pynėsi vėliavose.

– Gal tau nepatinka, kad su tavim gražiai kalbu? – paklausiau griežčiau.

– M... m... – atsakė žmogelis. – M...an labai bloga...

Na ir ką dabar daryti? Gal nupirkti jam alaus (juoba kad ir parduotuvę jau turbūt atidarė)? O gal atimti vėliavas ir parsinešti namo? O paskui nešti į seniūniją, kuri šį žmogelį pasamdė tokiam kilniam, bet per sunkiam darbui?

Žmogeliui juk irgi norisi gyventi, kartais gal net pavalgyti... Jei nebūtų tokių idiotų kaip aš, viskas būtų daug paprasčiau.

Prisipažinsiu, kartais visai rimtai taip jaučiuos. Net imu laukti, kada gi aš pagaliau baigsiuos. Kartais, atrodo, net pradedu suprasti tuos, kurie ryžtasi paspartinti procesą, taip sakant, o Lietuvoje tokių, kaip žinia, labai daug. Nes tokiems čia gyventi beveik neįmanoma. Gėda.

Šiaip aš suprantu, kad tai tik materija, „materijolas“, audinio gabalas, skuduras. Na, susimindė, susitrypė – išskalbei, ir vėl gerai. Žmogus svarbu, žmogumi reikia pasirūpinti, žmogui padėti. Ir vis dėlto kaip tyčia, kas jau kas, o vėliava iš visų materialių daiktų turbūt mažiausiai materialiai. Nuo visų kitų kasdienybėje mus supančių daiktų ženklus dar galima būtų ištrinti (išskyrus svetimkalbius firmų logotipus ir nenutrinamus lipdukus su kainomis, žinoma), o nuo vėliavos kažkaip nebeišeina. Vėliava pati yra ženklas, simbolis savo esme. Ne materija, o kone gryna dvasia. Algirdas Julius Greimas *vėliavą* net kildino iš žodžio *vélé*, aiškindamas ją simbolizavus protėvių vėlių kariauną, lydinčią lietuvių karius kovoje. Šiaip ar taip, turbūt visose kariuomenėse (nejaugi ir šiuolaikinės Lietuvos?) vėliavnešys už vėliavą atsako galva. Gal man tą žmogelį reikėjo užmušti? O gal ką nors iš seniūnijos ar *svetimvaldybės*? Nes per vėliavos simbolį ir visa padėtis staiga pasirodė kraupiai simboliška.

Nes iškelta vėliava – tai tas pat kas iškelta galva: laisva, išdidi, nepalaužta dvasia. O nuleista, dargi sutrypta vėliava – tai nunarinta galva, palaužta, sugniuždyta, pasidavusi dvasia. Net nebe dvasia, o tik kūnas, maita, materija. Štai kada iš visko belieka „tik materija“.

Neklausiu, „kas suinteresuotas“, kad Lietuvos vėliava Lietuvos nepriklausomybės atgavimo rytą būtų paresta po kojų ir sutrypta. Nes netikiu „sąmokslu teorijomis“. Na, klastingiausias visokių žvalgybų ir saugumų voratinkliais neabejoju. Bet visos žvalgybos ir saugumai tėra lyg gripo virusas: jis parverčia tik tą, kieno nusilpusi imuninė sistema. Bėda „musyse“, kaip sakė vienas „mumiškis“. Ir panašu, deja, kad gana giliai.



Gediminas | Alkas.lt, A. Rasakevičiaus nuotr.

Nes kitas simbolis, turiniu panašus į parestą po kojų vėliavą, yra, pavyzdžiui, nuverstas ar „mandagiai“ nusodintas nuo žirgo raitelis – Lietuvos karalius Gediminas. Politiškai nusodintas mūsų dvasios pakilimas, „pastatyta į vietą“ mūsų garbė. Paminklas mūsų negaliai pačioje Lietuvos širdyje, iš metalo nusiliedintas gėdos simbolis. Nusodintas nuo žirgo karalius ir paresta po kojų vėliava – tai tik dvi to paties imuninės sistemos sutrikimo stadijos, lyg pirmas ryškus simptomas ir tolesnė jo metastazė. Kaip ir išsigintas Vytis, baltas raitelis iškeltu kalaviju: kaipgi čia dabar laikysi tą kalaviją iškeltą, mes juk „geri“, klusniai pasirengę nieko neskriausti, o tik būti skriaudžiami...

Bet ir atstupstom, atstupstom gunkčiojant prieinama riba, kai belieka arba visai pasitraukti kitiems iš kelio, visai išnykti, arba vis dėlto išsitraukti, jei kas dar liko iš kalavijo, bent nagus išleisti. Arba – arba. Nes kukliai, droviai „paprasciausiai gyventi“ nebeįmanoma.

\*\*\*

Nors kartais riba jau būna peržengta.

Vos parašius šį apmaudų rašinį, paskambino sūnus ir pranešė apie baisią nelaimę – siaubingą gaisrą Vilniuje, Žirmūnuose, įvykusį šią kovo 11-osios naktį, kuriame žuvo du jo draugai. Vieną iš jų, nepaprastai gabų ir tvirtos dvasios jauną žmogų, pažinojau ir aš. Gal koks panašus „žmogelis“ ne mūsų vėliavą po kojų numetė, o „tik“ nuorūką ant grindų...

Šiedu įvykiai šiandien man taip klaikiai susisiejo, kad net sunku patikėti juos nutikus iš tikrųjų. Kuo banaliausiai norisi nubusti iš blogo sapno ir patirti, kad viskas tėra mano liguistos vaizduotės vaisius... Kitaip išeina lyg kraupus ženklas. Ženklas toks kraupus, kad nei nutylėti, nei bepridurti ką.